ILL.^MI ET EXCELL.^MI D.

D. GEORGII OSSOLINII,

Domini in Ossolino, Comitis de Thenzyn, Thesaurarij Curiæ Regni Poloniæ, Præfecti Bidgostiensis, Ricensis, Adzelensis, &c.

ORATIO

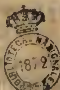
Habita ab eodem Illustriss. & Excellentiss. D. Romæ in Aula Regia Vaticana sexta Decemb. M. DC. XXXIII.

Cum Serenissimi, ac Potentissimi VLADISLAI Quarti Regis Poloniæ, & Sueciæ, Electi Magni Moscorum Ducis, nomine S.D.N. VRBANO VIII. Pontifici Maximo obedientiam præstaret.

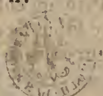
A DOMINICO RONCALLIO PROTHON. APOST. Sacræ Regiæ Maiestatis Secretario in lucem edita.

Atq; Illustriss. & Excellentiss. D.D. GASPARI DE DONOFF Sacri Romani Imperij Comiti Palatino Derpatensi, Præfecto Vislunensi, Layscensi, Boleslauiensi, Radomscensi, &c.

DICATA.

ROMÆ, Apud Franciscum Caballum. M. DC. XXXIII.

SVPERIORVM PERMISSV.

Si vendono in Piazza Nauona nella bottega di Mauritio Bona.

ILLVSTRISSIME
ET
EXCELLENTISS.
D. D. Colendissime.

ILITAREM liberæ gentis fortitudinem iure meritò firmat, ac regit rarum benè, & appositè dicentis eloquium. Hinc olim Romana Respub, tunc demùm melius, ac sæpius triumphare visa, cum Senatores non minus in Senatu, quàm in Castris habuit eloquentissimos. Hinc diuersa liberè consulentium vota, hinc infractus militum ardor pronus ad arma coalescit in vnum, ac ferreas hostium acies perrumpit inuictus. Agreste olim, ac liberum hominum genus, non nisi per eloquentiam in campum excitum, diserto Principi colla subiecit, vt sese non hominis, sed solius facundiæ mancipium, ac seruum fateretur. Ita & nunc planè Romanæ par Polonorum crescit Respub, quæ viros alit, non minus robore, ac prudentia, quam eloquio florentissimos. Inter hos merito admirata est nu-

nuper Roma Illuſtriſsimum, & Excellentiſsimum D. Comitem GEORGIVM OSSOLINIVM Regium ad VRBANVM Pontificum Maximum Oratorem, quo, amore pluſquam fraterno Illuſtriſsimæ Celſitudini Tuæ coniuncto, nil habes in mundo charius, nil ad memoriam gratius, nil ad aſpectum iucundius. Vidiſſes in illo ſacro Summi Pontificis, ac Purpuratorum Patrum conſeſſu vniuerſos penè arrigentes aures, oculosque beneuola admiratione immotos. Vidiſſes, omnes ab vnica bene perſuadentis voce, ab vno tanta rerum, ac maieſtate verborum, tanta vi, ſpirituque dicentis, ore pendere. Nempè deerat hoc ſolum immortali, quam hic in cæteris ſibi peperit gloriæ, vt quem Sanctiſsimus Pater, quem Roma inſolita pompa propè triumphantem eſt amplexata, quem vnici titulo venerata eſt, diſertiſsimum, ac facundiſsimum diceret, ac parem ipſius facundiæ ſapientiam, parem eloquio fortitudinem admiraretur. Certè in omnium ore eſt; atque vnica voce tot Heroicæ vnius viri dotes prædicantur. Incredibili gaudio perfunderetur Illuſtriſsima Celſitudo Tua, ſi, quem animo contemplaris, hic oculis aſpiceres. Propterea, vt ſaltem muta redeat in Poloniam,

quæ

quæ hic tantorum Virorum mirificè demulſit aures, eloquentia, ad te typis impreſſam remitto, vt ex ipſa demùm lectione, tanti Amici glòria recreeris abundè. Tu, qui nuper vnicum humanæ fabulæ exemplum, lubricum Aulæ ſtatum feliciſsimè emenſus, triginta annorum ſpatio, primum in Regia gratia locum tenuiſti, fortiter, ac ſapienter; ac penè expirantem Principem, oculis, manuque deficientis Spiritus, ſimulque perpetuo remanentis ergà te amoris ſigna, nutusque exprimentem in tàm inuido ſæculo vidiſti. Perge tandem, ac gloriæ fructus Propinquiorum tuorum ſanguine, tam fortiter, tum in Dacia, tum in Pruſſia, tum in Liuonia, ac Moſcouia effuſo, irrigatos, in tam benigna Republ. continuò fœliciter recollige, ac me demùm Tibi perpetuo deuotum, vt ſoles, complectere. Romæ quarto Idus Decembris 1633.

Ill.^mæ^ Celſitudinis Tuæ

Humillimus, deuotus, ac perpetuus ſeruus, & cliens

Dominicus Roncallius Sac. Reg. Maieſt. Sec.

ORATIO.

ENIT iterum Romam Vladiſlaus, Pater Beatiſſime, & qui nuper Barbaricis ornatus laureis, ad tuos pedes venerabundus iacuit, is hodierna die triplici cinctus diademate, ante hanc Apoſtolicam Sedem Tuam, per me Oratorem ſuum ſupplex procumbit. Vladiſlaus, inquam, Poloniæ, & Suetiæ Rex, ac Magnus Moſcorum Dux, qui antequam regnaret, Regum, ac Regnorum Tyrannos debellauit; qui Romam triumphator ſine triumpho ingreſſus, pia vota, & Pontificiorum Pedum oſcula triumphalibus prætulit; qui cum videri, noſcique maximè nollet, Vrbis, & Orbis oculos in ſe conuertit; qui noua Tyberim fœlicitate beauit, cum citrà Rhenum fluere ſolitum, inuicta dextera, vltra Tyram, ac Boriſthenem traxit; qui denique deſertori Populo, Græcum Conſtantinianæ donationis diploma è ſuperba Gaza eripuit, tamquam pro Romano Pontifice pugnaſſet, cui Romam, hoſtium etiam ſpolijs, aſſeruit. De hoc tali, ac tanto Principe Tibi Pater Beatiſime, non in cunis, ſed in ipſo gloriæ, ac rerum geſtarum faſtigio, non fama, ſed aſpectu, ac familiaritate noto, quid in hoc ampliſſimo Orbis Theatro afferam, haud reperio. Iam enim Olim ſapientiſſimo Tuo iudicio omnes eius penetraſti, ac percenſuiſti virtutes, eaſque vti probè cognitas, quæ liberæ gentis ſceptra moderentur, dignas iudicaſti, cum non ità pridèm Vladiſlaum vnum eſſe, qui Polonis imperare, queat, ſolemni commendatione aſſeruiſti. Hùc ergò potius mea deflectat Oratio, vt quos, qualeſque Populos Tibi, Sanctæque Sedi Tuæ ſupplices Rex noſter ſecum offerat, decla-

clarem. quod dum exequor, Pater Beatissime, Paterno affectu fauebis filij, Pontificatus tui natu minimi, gloriosis conatibus. Solemne enim Patrum est, eorum gestis potissimùm recreari, quos recentiori, siue lucis, siue gloriæ partu Orbi ediderint. Quidcumque ergo gentium Septentrio tegit, quam latè à Carpathijs Montibus ad Caspium Mare, à glaciali Oceano ad Pontum Euxinum patet Europa, totum id genuflectente Vladislao, ante Thronum tuum prosterni tur, Pater Beatissime. Omnes enim illæ gentes, aut liberis suffragijs eum sibi Regem dixerunt, aut hæreditario iure, licèt refragæ, ad eius spectant Maiestatem; aut denique armis subactæ Dominum recognoscunt. Sed primum meritò locum obtinet Polonia, quæ vti Principibus suis liberè paret, ità Religionem, & Sacra nulla vi, nullo metu adacta colit. Illa, illa Sarmatia, Romanorum armis imperuia, Romanæ Religioni mancipata, Illa, tot olim superstitionum altrix, nunc vnius Dei serua, illa libertatis custos acerrima, nullius iugum experta Romanis Pontificibus, eorumque Sedi Apostolicæ obsequentissima. Polonia, inquam, quæ sola monstra non parit, Nulla inde hæresis, nullum scisma, & si qui vicinarum gentium peste afflati, acerrimo legum supplicio, & perpetuæ infamiæ nota, à reliquæ nobilitatis corpore rescinduntur. Si quis legem, Vladislao Iagellone Rege latam, totius Nobilitatis, patrio more, consensu firmatam, leget, fatebitur, nullius Concilij anathema acrius hæresim per strinxisse. Et quamuis iniquitati temporum, amorique consanguineo aliquid indulsisse videamur, non tamen, legem abrogari, vnquam passi sumus, nec patiemur, testaturi posteritati, nos legum, Patriæque salutem, vnius Religionis integritate firmare. Hoc ipso lugubri nuper Reipub. nostræ Statu, cum Sigismundum Regem, viuam pietatis, Religionisque imaginem, Cælo receptam, terris ereptam planximus, vidisses, Pater Beatissime, illis ipsis centuriatis Comitijs, Senatum, Populumque Polonum magis pro Religione aduersus conciues suos, dira hæresi corruptos, certantem, quam de communi Patriæ salute, aut de futuri Principis electione sollicitum. Aequauit feruor Procerum curam Antistitum, eorumque, & Tui Apostolici Nuncij solemnes exciuit gratiarum actiones. Innatum scilicet genti Polonæ auitæ Religionis Studium. Hinc illa erga Sacrorum Prætides obseruantia, quæ eis prima in Senatu Subsellia detulit, & præcipuas Reipublicæ partes curare iussit. Tacebo prodigam, vt ita dicam, in Templorum ædificia, ac ornamenta liberalitatem: Omittam cultum Numinis, & sacrorum feruentissimum; hęc enim omnia ita se habere Orbis consensus asserit. Animorum certè eius gentis Magnitudinem, vel inde colligere licet, quòd à tot sæculis aduersus fe-

ros,

ros, & immanes nominis Christiani hostes excubent; nec statione m deserant. Ottomanorum signa, quæ tot Acies, tot Vrbes validas expugnarunt, tot Montium claustra penetrarunt, Fluminumque impetus superarunt, tot Christianorum copias fuderunt, nuda Polonorum pectora steterunt, & ne patentes, ac peruios ingrediantur Campos, hucusque prohibuerunt. Scythicam pernicitatem, ne vniuersam, quaqua versus, peruagetur Europam, vnica Reipub nostræ moratur Prouincia. Moscos solo nomine Christianos, re, & moribus quibusuis barbaris execrabiliores, toties vicimus, fudimus, & demum nobilissimam eius Regionis partem in Prouinciam redegimus. Hæc omnia summa animi Magnitudine, ac prorsus Romana steterunt. Parentauimus siquidem antiquæ Vrbi, Maiorum nostrorum ferocia lassæ, cum in eius mores, & instituta transiuimus: Hinc libertatis studium, hinc æqui, iuris, ac legum amor; hinc masculæ frugalitatis exempla, nil in moribus, nil in habitu corporis molle, vel effæminatum, nil acu pictum. Iuuentus prætextam, non in Cytharædorum gymnasijs, sed intra castra deponit. Equitibus rura paterna colere haud pudendum, nè vrbanis eneruati delitijs, bello fiant ineptiores. Humiles domos plerumque habitant: sed excelsos animos fouent; non Propugnaculorum, non Pontis Sublicij: sed legum, & innocentiæ præsidio tuti. Neque verò hanc Magnanimitatem, ferociam quispiam dixerit. Cicurarunt Sarmaticam, si quæ fuit feritatem, Religio, & Musæ latinæ. Has vbi è Septentrione deuolutæ gentes Latio mouerunt (credo equidem) castra secutas, eique vitæ assuetas, Heliconi suo propè vltimum vale dixisse. Gentem profectò nostram adeò sibi mancipatunt, vt sine earum præsidio, & ornamento militarem gloriám minus gloriosam æstiment. Et merito: earum enim beneficio libera Nobilium capita de se ipsis decernunt magnó Nobilitatis ornamento. Neque à scholarum cathedris interpretes petimus, latino fieri eloquio, quod vna cum moribus, & institutis in partem gloriæ nostræ lubentes assumpsimus. Talis itaque, & tanta Polonia ad Tuos Pedes prima procumbit, Pater Beatissime, illud collum, nullius vnquam iugum ferre solitum, illas manus liberas, illum animum excelsum, & ad imperandum natum, Regis sui exemplo, Maiorum instituto, Tibi submittit. Tuis auspicijs se Vladislaum Regem dixisse, ac proinde eum Tibi debere profitetur. Tu enim tutelares Diuos Primum, ac Fælicianum Roma discessuro, in Sacris cineribus tribuisti, non sine Pontificio omine, eum primum Regum nostrorum fore, qui sine æmulo, fœlicissimum, qui coniunctissimis tam populosæ gentis animis, & suffragijs Rex diceretur. Tuis ergo auspicijs Pontificum Maxime habet

Vla-

Vladiſlaum Polonia, Vladislaus Poloniam, Tu vtrumque Habebis, Deo fauente, Vladiſlai inuicta dextera tandem aliquando Tibi, Sanctæque Sedi Tuæ manſuefactos Scandicos rebelles leones. Habebis, & deſertores communis Paſtoris ad Tuum ouile propè diem reduces. Exiuit etenim, Pater Sancte, filius hic Tuus, non ætate, & meritis, aut maieſtate, ſed capeſſitæ Regiæ dignitatis tempore minimus ad venationem, vt te ſatiet, famemque tuam impleat, auidam gloriæ Summi Dei, inde longæui auſpicaturus primordia imperij, vnde Cœli, & Eccleſiæ ruinas ſperat reparandas. Erige hanc Tuam dexteram Pontifex Optime Maxime, qua neſcio quo turbine motum pænè ruentem Orbem retines ſummo huius ſæculi bono dudum deſtinatus, & ſancta benedictione proſequere tam chari pignoris pios conatus. Excitabuntur hoc præclaro exemplo reliqui Chriſtianorum Principes, & poſtpoſitis pernicioſis eorum nomini, & gloriæ odijs, illuc arma conuertent quò nefarij Imperiorum prædonis libido, iam tandem vindicanda, vocat, Vladiſlaus certè Rex, vti nunc ſe, Regnaque, & arma ſua Sanctitati Tuæ tradit, obedientiam præſtat, nec ſe ab huius Sanctæ Sedis auctoritate, & obſeruantia, vnquam diſceſſurum, profitetur. Ita Te Duce, Te auſpice paratus ſemper erit Chriſtianorum Aquilas, notis ſibi itineribus non ſequi, ſed præire.

F I N I S.

